

**OSVRT NA KNJIGU „GRUPNA TERAPIJA ZA PSIHOZE“
UREDNIKA IVANA URLIĆA I MANUELA GONZALES DE
CHAVESA, MEDICINSKA NAKLADA, ZAGREB 2019.**

**/ REVIEW OF THE BOOK “GROUP THERAPY FOR
PSYCHOSIS” EDITED BY IVAN URLIĆ AND MANUEL
GONZALES DE CHAVES. MEDICINSKA NAKLADA, ZAGREB
2019.**

Ljiljana Moro

U ovoj knjizi naći ćemo mnogo informacija o grupnoj terapiji za psihoze. Urednici su okupili grupu grupnih terapeuta koji su opisali, uz prikazivanje kliničkog materijala, kako rade grupe s pacijentima koji boluju od psihotičnih poremećaja. Čitajući knjigu, uz kliničke prikaze ustvari postupno ulazimo u svijet ljudi koji pate od psihoze. Autori su sakupili podatke o razvoju grupne psihoterapije tijekom proteklog stoljeća.

Povijest grupne terapije započinje dva citatima koji vrlo jasno ukazuju na poteškoće s kojima se razvoj grupne terapije za psihoze svakodnevno suočavao tijekom zadnjeg stoljeća.

Prvi je citat rečenica iz pisma Sigmunda Freuda Trigantu Burrowu:

Grupe su potencijalno opasna mjesta i stoga neprikladne za terapijsku primjenu.

In this book we find a lot of information about group therapy for psychosis. The editors gathered a group of group therapists who described, in addition to presenting clinical material, how groups with patients suffering from psychotic disorders work. While reading this book, through clinical depictions of things, we gradually enter the world of people suffering from psychosis. The authors collected data on the development of group psychotherapy in the last hundred years.

The history of group therapy begins with two quotations which very clearly indicate the difficulties that the development of group therapy for psychosis has faced daily over the last century.

The first quote is a sentence from Sigmund Freud's letter to Trigant Burrow:

“Groups are potentially dangerous places and, therefore, unsuitable for therapeutic use.”

Drugi je citat iz pisma Williama Alanson Whitea Jacobu L. Morenu:

Najprije ćete pridobiti sociologe, zatim socijalne psihologe, zatim obiteljske liječnike, zatim obične ljude, ali nikad nećete doživjeti dan kada će psihijatri prihvatiti grupnu psihoterapiju.

Kao što vidimo nije problem samo u razumijevanju bolesnika sa psihozom nego i terapijske intervencije, a posebno grupne, nisu dolazile u obzir u prvoj polovini dvadesetog stoljeća. Drugi citat podsjeća nas na realnost da psihijatri teško prihvaćaju grupnu psihoterapiju. To je bilo stajalište prije sto godina i ova knjiga razjasnit će nam što se dogodilo s grupnom terapijom u proteklih sto godina.

Prvi dio povijesti razvoja grupne terapije za psihoze podsjeća nas da smo držali predavanja, u biti „zdravi“ drže slovo i uče „bolesne“ kako bi se oni trebali ponašati u svakodnevnim situacijama. Dugo je trebalo da „zdravi“ počnu slušati „bolesne“, da pokušaju psihodinamički razumjeti njihove unutarnje konflikte i stanja. Taj proces razumijevanja stanja pacijenata sa psihozom je još uvijek u razvoju na što nas ova knjiga podsjeća i potiče da i dalje bismo promatrači i istraživači psihotičnih stanja, ali da pacijent pritom nije objekt našeg istraživanja, nego partner kako bismo stekli što bolji uvid u to kako se

The second quote is from a letter from William Alanson White to Jacob L. Moreno:

“You will first win over sociologists, then social psychologists, then family doctors and then ordinary people, but you will never see the day when psychiatrists accept group psychotherapy.”

As we find out from the first quote, the problem is not only in understanding patients with psychosis but also in therapeutic interventions; group therapies were especially of the question in the first half of the twentieth century. The second quote reminds us of the reality, that psychiatrists find it difficult to accept group psychotherapy. That was the attitude a hundred years ago and this book shows us what happened with group therapy since then.

The first part of the history of the development of group therapy for psychosis reminds us that before the lectures were given, in which the “healthy” ones were the lecturers and taught the “sick” ones how to behave in everyday situations. It took a long time for the “healthy” ones to start listening to the “sick”, and to try to psychodynamically understand their internal conflicts and states. This process of understanding the conditions of patients with psychosis is still developing. This book reminds us about that and encourages us to continue being observers and researchers of psychotic states. However, the patient should not be the object of our research, but our partner,

osjeća pacijent sa psihozom. Autori nisu zaboravili spomenuti poteškoće na koje nailaze stručnjaci za mentalno zdravlje kod istraživanja pojedinih stanja i kako je teško zadovoljiti sve zahtjeve koje znanstvena zajednica postavlja pred istraživače.

Zainteresirani za istraživanja mogu naći bazu za daljnja kreativna istraživanja čimbenika koji dovode do promjena u terapijskom procesu. Prvi dio završava s detaljnim objašnjenjima i uputama kako, gdje i kada organizirati grupnu terapiju za osobe koje pate od psihotičnih poremećaja. To poglavlje praktički daje mogućnost svim profilima stručnjaka da se odluče na taj dugoročni put rada s osobama sa psihozom i da je najvažnije da imaju sposobnost opserviranja i slušanja, a da će s vremenom uspjeti i psihodinamički razumjeti što se s njihovim pacijentima događa u pojedinom trenutku.

Drugi dio knjige skup je svih mogućih grupnih pristupa toj skupini bolesnika. Čitajući sve moguće pristupe jasno nam je da je svijet psihoza poseban svijet i da se neće usuditi u njega kročiti osobe koje se boje „ludila“. Naime, pokušamo li razumjeti psihotičnog pacijenta, moramo imati sposobnost regresije, ali da pritom ne izgubimo kontakt sa sadašnjošću, tj. sa stvarnošću. Brzo vraćanje u sadašnjost bolesnik sa psihotičnim poremećajem nema i zbog

which lets us gain better insight into how the patient with psychosis feels. The authors did not forget to mention the difficulties that mental health professionals encountered while researching certain conditions, and how difficult it is to meet all the requirements that the scientific community places on researchers.

Those interested in research can find in this book a basis for further creative research of the factors that lead to changes in the therapeutic process. The first part of the book ends with detailed explanations and instructions on how, where and when to organize a group therapy for people suffering from psychotic disorders. That chapter gives practically all professional profiles the opportunity to venture on this long-term path of working with people with psychosis and explains how the most important thing is to have the ability to observe and listen. Then, with time, they will succeed and psychodynamically understand what is happening with their patients at a specific moment.

The second part of the book is a stage for all possible group approaches to this group of patients. Reading about all possible approaches, it is clear to us that the world of psychosis is a special world and that people who are afraid of "madness" will not dare to step into it. Namely, if we try to understand a psychotic patient, we must have the ability to regress, but without losing the contact with the present, i.e. with the reality. There is no quick return to the present for a patient with a psychotic

toga je rad s tom skupinom bolesnika otežan i zahtijeva dodatni angažman. Mnoge prikazane tehnike pokazuju koliko su se različiti profili stručnjaka posvetili razumijevanju te skupine bolesnika u želji da im olakšaju patnje i koliko su tražili rješenja. Stvarali su kratkoročne i dugoročne programe grupnih terapija s različitim ciljevima.

Na početku drugog dijela urednici knjige osvrću se na karakteristike transfera i kontratransfera. U okviru tog poglavlja dali su kratak prikaz amnionske i art-terapije. Mislim da je šteta što ta dva terapijska pristupa nisu dobila više prostora. Opisi regresije i progresije i pacijenata i terapeuta jedinstveni su, a prikazuju kako se na taj način pacijentima omogućuje da s terapeutom dožive novu kvalitetu *attachmenta*.

Autori su počeli s prikazom mogućnosti grupne terapije već od akutnog odjela. Nakon toga kao da slijedi otkrivanje nesvjesnih dijelova psihotičnog uma kroz različite terapijske pristupe. Kao da su nam pokušali prikazati kako je moguće raditi sa psihotičnim pacijentima na način da im pokušamo pomoći da fragmentirane dijelove *selfa* uz terapijski proces i putem različitih terapijskih intervencija postupno stvaraju cjelinu bolesnikova *selfa*.

Uvijek smo isticali kako je vrlo bitno za pacijente sa psihotičnim poreme-

disorder and, therefore, working with this group of patients is difficult and requires additional engagement. Numerous techniques presented in the book indicate how much different profiles of professionals have devoted themselves to understanding this group of patients and how they, with a desire to alleviate their suffering, searched for solutions. They created many short-term and long-term group therapy programs with different goals.

At the beginning of the second part of the book, the editors discuss the characteristics of transfers and countertransfers. Within that chapter a brief overview of amniotic and art therapy is given. I think it is a shame that those two therapeutic approaches did not get more space. The descriptions of regression and progression of both the patient and the therapist are unique and, in this way, patients are enabled to experience a new quality of attachment with the therapist.

The authors started showing the possibilities of group therapy from the acute ward. This is followed by discovery of the unconscious parts of the psychotic mind through various therapeutic approaches. It is as if the authors tried to show us how it is possible to work with psychotic patients by trying to help them to gradually create the whole self of a patient, using the fragmented parts of the self, therapeutic process and various therapeutic interventions.

We have always emphasized that the first experience of psychiatric treatment

ćajima prvo iskustvo psihijatrijskog liječenja. Prvi susret s osobama od kojih pacijenti očekuju razumijevanje, a ne strah iskustvo je koje obilježuje njihovu suradljivost ili nesuradljivost u procesu liječenja. Pacijenti osjećaju strah od osoblja te postanu još uznemireni i umjesto smirivanja agitacije dolazi do njezina porasta. U poglavlju o mogućnostima grupnoterapijskog rada na akutnim odjelima opisuju se mogućnosti prevencije navedenih situacija. Ako pacijent ima pozitivno iskustvo prilikom prvog susreta s akutnim psihijatrijskim odjelom, i njegova suradljivost i prihvaćanje terapijskih intervencija bit će maksimalna te će se već od samog početka prevenirati relaps. Nakon izlaska iz akutne faze bolesti slijede različite mogućnosti rada s pacijentima sa psihotičnim iskustvom. Grupnoterapijski rad može imati kratkoročne, srednjoročne i dugoročne ciljeve već prema trenutačnom kapacitetu bolesnika.

Svima je poznato da su se snovi u psihoterapiji smatrali kraljevskim putem u nesvjesno. Jedno poglavlje posvećeno je ontologiji i fenomenologiji sanjanja u psihozi. Pratimo razvoj pacijenta uz prepričavanje snova u grupi. U prvoj fazi to su individualni snovi bez mogućnosti zrcaljenja i očita je fiksacija u oralno-sadističkoj fazi razvoja. U drugoj fazi, kada dođe do zrcaljenja u grupi, postaju grupni snovi koji pomažu u

is very important for patients with psychotic disorders. The first encounter with people, from whom the patients expect understanding rather than fear, is an experience that marks their compliance or non-compliance in the treatment process. Patients who feel the fear of the staff become even more upset and instead of calming down, the agitation increases. The chapter on the possibilities of group therapeutic work in acute wards describes the possibilities of preventing the above-mentioned situations. If the patient has a positive experience during the first meeting with the acute psychiatric ward, then his cooperation and acceptance of therapeutic interventions will be maximal, and relapse will be prevented from the very beginning. After leaving the acute phase of the disease, there are various possibilities of working with patients with psychotic experience. Group therapy work can have short-term, medium-term and long-term goals, depending on the current capacity of the patient.

It is well known that dreams in psychotherapy were considered the royal path to the unconscious. One chapter is devoted to the ontology and phenomenology of dreaming in psychosis. We follow the development of the patient through the presentation of dreams in the group. In the first phase those are individual dreams without the possibility of mirroring, and the fixation in the orally sadistic phase of development is obvious. In the second stage, when group mirroring occurs, they become group dreams that help to elab-

elaboraciji persekutorne anksioznosti iz paranoidno shizoidne pozicije kada je strah od boli u depresivnoj poziciji još uvijek prevelik. To se može očekivati u snovima u trećoj fazi liječenja kada kroz snove vidimo „pregovaranje“ između shizoidno-paranoidne pozicije i depresivne pozicije i kada grupa kao kontejner može poduprijeti te „pregovore“. Doći do tog stupnja vrlo je dugotrajan i težak put. Za takav način rada trebaju dobro trenirani terapeuti koji mogu čekati te male pomake u funkcioniranju i rast svojih pacijenata. Kao da su se i autori željeli malo odmaknuti od nesvjesnog, slijede prikazi modela psihoedukacije. Posljednjih desetljeća uvidjelo se da je vrlo važno educirati okolinu i pacijente kako bi i oni i članovi njihovih obitelji razumjeli od kakve bolesti pate, odnosno pati njihov član obitelji. To nije skup predavanja, nego je to rad s članovima grupe na razumijevanju znakova, simptoma i sindroma bolesti ne samo za pacijente koji pate i trpe nego i za njihove članove obitelji s kojima svakodnevno žive kako bi prvo pacijenti razumjeli sebe i kako bi okolina razumjela što se u određenom trenutku događa s njihovim članom obitelji. Time će se smanjiti strah od bolesti kao i smanjiti stigmatizacija.

Terapijska zajednica izvanredna je terapijska metoda kako pomoći osobama sa psihozom da osjete da su članovi zajednice, odjela na kojem se liječe,

orate persecutory anxiety from a schizo-paranoid position when the fear of the pain in a depressive position is still too great. This can be expected in dreams in the third phase of treatment when through dreams we see “negotiation” between a schizo-paranoid position and a depressive position and when the group as a container can support these “negotiations”. Reaching that stage is a very long and difficult journey. This way of working requires well-trained therapists who can wait for these small shifts in the functioning and growth of their patients. As if the authors also wanted to move away from the unconscious, the representations of the model of psychoeducation follow. In recent decades, it has become very important to educate the families and the patients so that they can understand what disease they or their family member suffer from. It is not a set of lectures, but working with group members to understand the signs, symptoms and syndromes of the disease. It is not only for the patients who suffer, but also for their family members with whom they live every day, in order to better understand themselves and for the others to better understand what happens with their family member. This will reduce the fear of the disease as well as its stigma.

Therapeutic community is an outstanding therapeutic method to help people with psychosis feel that they are members of the community; wards where they are treated, family and work communities and knowing that someone listens to

obiteljske ili radne zajednice te da ih netko sluša, shvaća i razgovara o njihovim svakodnevnim problemima koji za nekoga mogu biti banalni, ali pacijentima su važni. Terapijska zajednica je zrcalo svakodnevnog funkcioniranja svakog člana; kako se snalazi u svojoj obiteljskoj grupi, kako komuniciraju. Terapijska zajednica vježbalište je za životne situacije zato je njezin doprinos u procesu liječenja bitan. Autor u poglavlju o tome iznosi i rizike terapijske zajednice, tj. kada terapijska zajednica može biti protuterapijska. Različiti modaliteti terapijske zajednice pružaju mogućnost izbora svakoj profesionalnoj skupini i svakoj kulturi.

Slijedi prikaz primjene grupne terapije na različitim odjelima i različitim stupnjevima oboljenja kao što su zatvoren forenzički odjel ili ambulantni modeli primjene grupne terapije za prevenciju relapsa u pacijenata s prvim iskustvom psihotičnih stanja. Urednici su se pobrinuli da čitatelj dobije uvid u sve moguće tehnike te na koje se sve skupine grupna terapija može korisno primijeniti. Tako nisu zaboravljene ni izbjeglice iz Maroka koje su našle svoj novi dom u dalekoj Nizozemskoj.

Program za oporavak i zdravlje zajednice opisuje kako se snalaze mladi terapeuti, kako uče jedni od drugih. Naime, tijekom oporavka osobe koje su oboljele od psihoze pomažu teže

them, respects them and discusses their everyday problems, which may be banal for someone, but are very important to them. The therapeutic community is a mirror of the daily functioning of each member; how they cope in their family group, how they communicate. The therapeutic community is a training ground for life situations and, therefore, its contribution to the healing process is significant. In this chapter, the author also outlines the risks of the therapeutic community, i.e. when the therapeutic community can be anti-therapeutic. Different modalities of the therapeutic community provide a possibility of choice to each professional group and each culture.

The following is an overview of the application of group therapy in different wards as well as different degrees of the illness, such as a closed forensic ward or outpatient models of group therapy application for relapse prevention in patients with first experience of psychotic states. The editors made sure that the reader gets an insight into all possible techniques, as well as to which groups group therapy can be usefully applied. Thus, the refugees from Morocco who found their new home in the distant Netherlands are also mentioned.

The program for community recovery and health describes how young therapists cope, how they learn from each other. Namely, during recovery, people who suffer from psychosis help the seriously ill ones and try to give them hope that there is a possibility of overcoming the

oboljelima i pokušavaju im uliti nadu da postoji mogućnost njezina prevladavanja. Ponekad to rade u suradnji s kliničarima, a ponekad koterapijski par – u službi pružanja potpore su vršnjaci iz grupe bolesnika. Taj pokret osobito je razvijen u SAD-u. Model još uvijek nije definiran, ali evidentno je da navedena vrsta rada ima ublažujući učinak na stigmatizaciju, demoralizaciju, diskriminaciju i osjećaj beznađa. Smanjenjem navedenih osjećaja jača samopoštovanje bolesnika.

Na sličan način djeluju i grupe osoba koje čuju glasove. Te grupe imaju dva cilja. Prvi je cilj borba protiv dominantne psihijatrijske paradigme koja tvrdi da je pojava glasova simptom shizofrenije. Drugi je cilj te grupe put do samopomoći radi samoosnaživanja.

Što nam donosi ova knjiga?

Pregled dostignuća u razumijevanju bolesnika sa psihozom i mogućnostima grupnoterapijskog modela liječenja. Psihoza je stanje kojeg se boje mnogi i knjiga daje nadu da se ta stanja mogu prevladati i da čuti glasove ne znači biti shizofreni bolesnik. Knjiga nudi pregled grupnih terapijskih mogućnosti svih tehnika, i psihodinamičkih i kognitivno-biheviralnih te grupe samopomoći. Takav pristup bolesnicima sa psihozom se razvija zadnjih 100 godina i još uvijek je u pro-

disease. Sometimes they do it in collaboration with clinicians and sometimes as a co-therapy couple - peers from the group of the patient are in the position of giving support. This movement is particularly developed in the United States. The model has not yet been defined, but it is evident that this type of work has a mitigating effect on stigmatization, demoralization, discrimination and a sense of hopelessness. By reducing these feelings, we strengthen the patient's self-esteem.

Groups of people who hear voices work in a similar way. These groups have two goals. The first goal is the fight against the dominant psychiatric paradigm that claims that the appearance of voices is a symptom of schizophrenia. Another goal of this group is to provide self-help for the sake of self-empowerment.

What does this book bring us?

The review of achievements in understanding patients with psychosis and the possibilities of a group-therapeutic treatment model. Psychosis is a condition that many people fear, and this book gives hope that those conditions can be overcome and that hearing voices does not imply the person is a schizophrenic patient. The book offers an overview of group therapeutic possibilities of all techniques, both psychodynamic and cognitive-behavioral, as well as self-help groups. This approach to patients with psychosis has been developed for the last

cesu istraživanja. Da bi se taj proces razmahao, potrebno je još mnogo entuzijasta, humanista koji će si dati truda da zajedno s pacijentima razumiju duboke poremećaje u strukturi bolesnika i kako im pomoći u procesu liječenja.

Knjiga je napisana jednostavnim jezikom tako da i laici i stručnjaci iz područja mentalnog zdravlja mogu naučiti nešto novo. Nadam se da će iz grupe mladih izrasti pokojni budući autor, entuzijast, humanist koji se neće bojati ući u psihotični svijet pacijenta i koji će pronaći novi put prema vanjskom svijetu, svijetu u kojem psihoza nije zastrašujuća i moguće je živjeti bez stigme.

hundred years and is still in research. For this process to flourish, many more enthusiasts are needed; humanists who will work together with patients to understand the deep disorders in the structure of the patient and how to help in the healing process.

The book is written in simple language, so both non-mental health professionals and experts can find something new. I hope that some future authors, enthusiasts and humanists arise from the group of young people and that they will not be afraid to enter the patient's psychotic world and find a new path to the outside world, a world where psychosis is not frightening and in which one can live without stigma.